

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การบริหารโครงการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน
ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
: กรณีศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

ผู้วิจัย : พระวิหาร เขมวโร (เที่ยงไรสง)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร. อินตา ศิริวรรณ

พธ.ม. M.A in ed, Ph.D

: พระมหาสหัส ฐิตสาโร, ผศ.

ปธ. ๓ , พธ.บ. (ครุศาสตร์), M.A. Pub.(Admn.)

: ผศ.บุญเลิศ จิรภัทร์

วท.ม. (สถิติ) M.A. (พัฒนาการการเศรษฐกิจ)

วันที่สำเร็จการศึกษา :/...../.....

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารโครงการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ คือ (๑) เพื่อศึกษาบริบทของการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานในพระพุทธศาสนา (๒) เพื่อศึกษาการบริหาร โครงการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน และ (๓) เพื่อศึกษารูปแบบ ปัจจัยและองค์ประกอบ ในการพัฒนาที่เหมาะสม ของการบริหารโครงการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้บริหารโครงการ และพระวิปัสสนาจารย์เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องการบริหารโครงการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่า

บริบทการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานในพระพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรมนั้น ผู้ปฏิบัติจะมีอินทรีย์แก่กล้า ควรมีสัมปายะ ๗ ประการ คือ อาวาสสัมปายะ โคจรคามสัมปายะ ภัตตะสัมปายะ บุคคลสัมปายะ โภชนะสัมปายะ ฤดูและอิริยาบถสัมปายะ นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติควรมีกัลยาณมิตรที่ดี นั่นคือพระวิปัสสนาจารย์ ต้องเป็นที่เคารพนับถือของศิษย์ เป็นผู้มีศีลและคุณธรรม เป็นที่ยกย่องสรรเสริญจากจิตใจที่เที่ยงธรรม สามารถอบรมลูกศิษย์ให้ดีด้วยความฉลาด ผู้ปฏิบัติต้องมีหลักการ

ปฏิบัติตน คือ มืองค์แห่งการบรรลู่โศดาบัน ๔ ประการ คือ ควรคบสัตบุรุษ การฟังพระสัทธรรม ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การมนสิการโดยแยกกาย การปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม และ ข้อปฏิบัติที่ควรละเว้น ๗ ประการ คือ เขียนหนังสือ อ่านหนังสือ สวดมนต์ พุดคุยมาก ไม่ตั้งใจ กำหนด นอนมาก และพอใจคลุกคลีกับหมู่คณะ

การบริหารโครงการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน โดยฝ่ายวิปัสสนาธุระ ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เปิดสำนักปฏิบัติธรรมขึ้นที่วัดมหาธาตุ โดยมีพระมหา โชคก ญาณสิทธิ เป็นพระวิปัสสนาจารย์ หลังจากนั้นได้พัฒนาโครงการมาเป็นระยะ มีการกิจหลาย ประการ โดยมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น ระยะเวลาในการจัดโครงการ งบประมาณ การดำเนินการ รวมถึงคณะกรรมการดำเนินงาน สถานที่จัดโครงการ รวมถึงพระ วิปัสสนาจารย์ วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิปัสสนา ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ดำเนินโครงการไปตามหลักสติ ปัญญา ๔ คือการพิจารณาดูกาย การพิจารณาดูเวทนา การพิจารณาดูจิต และการพิจารณากำหนดรู้ ธรรม เพราะมีวิธีการเดียวที่เป็นทางสายเอกในการประหารกิเลส ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของการ ปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้ว ฝ่ายวิปัสสนาธุระก็ได้มีการสรุปและ ประเมินผลโครงการทุกครั้ง

รูปแบบ องค์ประกอบและปัจจัยที่เหมาะสม ของการบริหารโครงการปฏิบัติวิปัสสนา กัมมัฏฐาน ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รูปแบบของการปฏิบัติวิปัสสนา กัมมัฏฐานส่วนใหญ่เป็นหลักสูตร ๓ วัน ๒ คืน เดือนละ ๒ ครั้ง จัดให้กับหน่วยงานภายในและ ภายนอกที่มาขอใช้บริการของฝ่ายวิปัสสนากัมมัฏฐาน การจัดองค์กรของฝ่ายวิปัสสนาธุระ แบ่งเป็น งานธุรการ และการบริการฝึกอบรม งานบริการฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน ทำหน้าที่ต้อนรับผู้ มาร่วมงาน ต้อนรับพระวิปัสสนาจารย์ จัดทำกำหนดการ กำหนดกิจกรรมและระยะเวลา กำหนด ผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรม รวมถึงการติดตามประเมินผลและรายงานผลโครงการให้มหาวิทยาลัย ได้รับทราบ การบริหารงานของฝ่ายวิปัสสนาธุระ ใช้ SWOT เพื่อการกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เข้าปฏิบัติธรรม

Thesis Title : The Administration In Meditation Practice Project of
Mahachulalongkornrajavidyalaya University:

Researcher : Phra Wihan Khemawaro (Tiengtaison)

Degree : Master of Arts (Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Intha Siriwan B.A., M.Ed., Ph.D.

: Asst. Prof. Pramaha Sahas Thitasaro, Pali 4, B.A.,
M.A.(Public Admin.), M.A.(Bud.St.)

: Asst. prof. Boonlert Chiraphatr, B.A., M.A.

Date of Graduation :/...../.....

ABSTRACT

This research is of 3 objectives namely : (1) to study context of practicing the insight meditation in Buddhism (2) to study the administration of the project of practicing Insight Meditation (3) to study the pattern, the factors, and the composition of the proper development of the project of practicing Vipassanakammatthana in Mahachulalongkornrajavidyalaya University. This research is a qualitative one which is the study from the document and the interviews received from the project administration and the concerned offices in Mahachulalongkornrajavidyalaya University

From the research it is found that : the context of practicing Vipassanakammatthana in Buddhism, the practice will have strong faculties and 7 beneficial conditions, namely : beneficial abode, beneficial resort, beneficial speech, beneficial person, beneficial food, beneficial climate, and beneficial posture. Besides, the practitioner should have good friends : the insight teachers who are respected by their pupils and have morality are praised by their students, and can train their pupils with cleverness. The practitioner must have the principle of practicing themselves, should associate with the learned people, should listen to the Doctrines of the Buddha, should abstain from the 7 abstainable things, namely : writing, reading, chanting, talking, not fixing mind, too much sleeping, and making friend with the people.

The Insight Meditation Section in Mahachulalongkornrajavidyalaya University opened the Dhamma Practice Office at Wat Mahathatu with Phramaha Jodok Nanasiddhi as the

Insight Meditation teacher. After that the project was developed continually. This Insight Meditation Section is of many activities with many concerned factors such as, the time, the budget, the administration, the working staffs, the location, the quailed lectures etc. The Insight Meditation caused and the projects according to the principles of Four Foundation of Minds.

The Insight Meditation Section is divided in 3 sections, namely : the service section, the training section, and the co-operation section. The Insight Meditation Section has the following duties : to settle the programme, to settle the activities, to settle the responsible persons for each activities, to evaluate the project, to report the result to the university. The Insight Meditation Section uses SWOT analysis to cause the highest benefit to the Dhamma practisers.